

Údržba zátěžových koberců

Údržba zátěžových objektových koberců a kobercových čtverců Desso

Úvod

Rady a doporučení

Neexistují podlahové krytiny, které by nevyžadovaly žádnou údržbu. Uváživým výběrem a správným přístupem může být ovšem minimalizována, a co víc, může být mnohem účinnější. Z toho důvodu Vám předkládáme následující rady a doporučení.

1. Preventivní údržba

1.1. Vchodové rohožky

Vchodové rohožky by měly být preventivně umístěny u všech vchodů do prostorů pokrytých koberci. Tyto rohožky mohou zachytit hlínu a jiné znečištění z obuvi před příchodem k textilní podlahové krytině. Většina znečištění se do interiérů dostává zvenčí. Proto je vhodné vybrat vchodovou rohožku, která není jen elegantní, ale zároveň i praktická a má odpovídající vzor. Škrabka a vchodová rohožka u předních i zadních vchodů o délce minimálně 2,5 m zajišťují, že vnesená špína poškodí koberec co nejméně.

Poznámka: Vždy záleží na typu, umístění, délce a frekvenci čištění rohožek.

1.2. Výběr barvy

Barva textilní podlahové krytiny může výrazně ovlivnit viditelnost půdních částic v období mezi jednotlivými čištěními. Světlejší odstíny by měly být vyhrazeny pro prostory s nízkým stupněm znečištění. Vícebarevné nebo vzorované koberce jsou vhodné pro frekventovaná místa a prostory přiléhající k venkovním dveřím. Příze, která kombinuje dvě a více barev (např. šedou, béžovou, hnědou nebo okrovou) může zakrýt viditelné znečištění hlínou až do jeho odstranění.

1.3. Vizualní citlivost barev na znečištění

Vzhledem k tomu, že barva může být rozhodujícím faktorem pro stupeň viditelného znečištění textilní podlahové krytiny, je důležité vzít v úvahu následující příslušné hodnoty odolnosti proti znečištění půdními částicemi (Soil Resisting Merit Rating – dále SMR). Tento faktor ukazuje, jak vysoká může být koncentrace půdních částic v kontrolním vzorku bílé barvy, aby bylo dosaženo znečištění odpovídající příslušné barvě. Faktory SMR mohou částečně ovlivnit vizualní citlivost na znečištění. Čím vyšší faktor SMR, tím vyšší je optická odolnost konkrétní barvy proti znečištění hlínou.

• Bílá	1
• Světle šedá	1,9
• Světle žlutá	2,1
• Citrónově žlutá	3,6
• Světle zelená	4,4
• Béžová	4,7
• Středně šedá	9,5
• Fialová	17,0
• Červená	18,0
• Olivově zelená	21,0
• Středně modrá	33,0
• Tmavě zelená	63,0
• Tmavě šedá	97,0
• Kávově hnědá	190,0

1.4. Vlastnosti koberců usnadňující údržbu

Vlna je přirozeně odolná vůči půdnímu znečištění a pro zvýšení této odolnosti byla vytvořena mnohá syntetická vlákna. K dosažení odolnosti je použit specifický průřez vláken, chemicky indukované zmatnění a zdůraznění antistatických

vlastností. Příslušná struktura koberce a barviv snižuje viditelnost půdních částic mezi čistěními. Míra znečištění je určena třemi faktory, tj. prachem, masnotou a skvrnami.

1.5. Odolnost vůči bělidlům a její výhodnost pro údržbu

Hlavních výhod pro údržbu zátěžových koberců Desso je v některých ohledech dosaženo použitím barvených přízí odolných proti vybělení. Tyto vlastnosti jsou samozřejmě doplněny pokrokovou povrchovou úpravou, zvyšující odolnost proti zašpinění a skvrnám. Použití přízí odolných proti vybělení tak poskytuje zcela výjimečné vlastnosti, takže na odolné skvrny, jako např. od kávy, můžete klidně zapomenout.

2. Odstraňování skvrn

2.1. Všeobecná charakteristika

V případě políty odstraňte co nejrychleji přebytečnou tekutinu seškrábnutím či vysátím vhodným absorbentem. Rychlé očištění může odstranit rozlitou látku dříve, než se vsákne do textilní podlahové krytiny. Čím déle ponecháte koberec políty, tím obtížnější bude jeho čištění.

Při okamžitém zásahu může být až 95% znečišťující kapaliny odstraněno bez použití detergentu.

2.2. Prevence

Známé přísloví říká, že nehoda není náhoda. A skutečně, v mnoha případech lze nepříjemnostem předejít. Můžete například koberec opatrně zakrýt při malování nebo jiných činnostech. Skvrny od malby, fermeže, lepidla nebo klišu jsou zvláště odolné. Velmi opatrní buďte při používání bělidel na bázi chlornanů nebo peroxidu vodíku. V roztocích i koncentrované mohou způsobit na barvě koberce neodstranitelné škody. Dávejte pozor při používání otevřeného ohně a při kouření. Spáleniny jsou jen velmi těžko odstranitelné, a to zvláště u syntetických koberců.

2.3. První pomoc

Vždy se pokuste určit, co skvrny způsobilo, co bylo rozlito a jakých prostředků bylo již k odstranění nečistoty použito. To je velmi důležité, protože to může pomoci při rozhodování o tom, který způsob odstranění skvrny použít.

Většina nečistot je snadno odstranitelná dvěma či třemi základními čistícími prostředky, které najdete v každé domácnosti. Nejdolnější skvrny mohou být bezpečně odstraněny pomocí chemikálií specialisty s příslušnou kvalifikací.

2.4. Upozornění

Některé znečišťující látky se mohou sloučit s barvivy a vlákny textilní podlahové krytiny, případně je zcela zničit. Tyto látky mohou způsobit neodstranitelné skvrny, pokud jim není věnována zvýšená pozornost. Některé z nich v koncentrované formě reagují tak rychle, že je jen velmi malá nebo žádná naděje, že budou uspokojivě odstraněny. Tento druh skvrn se ovšem vyskytuje výjimečně. K jejich odstranění je nutno použít zvláštních rozpouštědel, chemikálií či technologických postupů. Použití chemikálií nepoučenou osobou může způsobit více škody než skvrna sama. Běžné postupy možná nevyčistí všechny skvrny, ale neměly by poškodit textilní podlahovou krytinu či znemožnit následné vyčištění koberce.

2.5. Zapamatujte si

Skvrna na koberci nemusí vždy vzbudit pozornost. Ale znovu, prevence je lepší než léčba. Při čištění skvrny mějte na paměti tyto body:

- Čím dříve je skvrna odstraněna, tím lepší bude výsledek.
- Vždy čistěte skvrnu od okraje směrem ke středu.
- Dle možností odstraňte znečišťující látku lžící, nožem nebo špachtlí. Opatrně vysajte tekutiny bílým nebo nebarveným hadříkem nebo utěrkou, papírovým kapesníkem nebo savým papírem.
- Ověřte si v příručce, který prostředek použít. Vyzkoušejte ho nejdříve na odstřížku koberce nebo na části instalovaného koberce, která je běžně skryta.
- Aplikujte prostředek hadříkem, nelijte ho přímo na skvrnu.
- Nechte prostředek na skvrnu působit dostatečně dlouhou dobu.
- Vysušte opatrně skvrnu nebarveným hadříkem nebo utěrkou, papírovým kapesníkem nebo savým papírem. Neděte a nekartáčujte.
- Poté ošetřete skvrnu směsí tvořenou jednou lžící prostředku v půl litru vlažné vody s jednou lžící octa, nejraději bez kuléru. Opláchněte vodou.
- Opláchněte zbytek skvrny čistou vodou, vysušte čistým bílým hadříkem nebo papírovým kapesníkem a potom použijte vysoušeč vlasů. Dle potřeby několikrát opakujte. Pozor: Nikdy nepoužívejte příliš mnoho vody. Používejte malá

množství čistících prostředků a často vysoušejte. Nedřete a nekartáčujte. Čistěte od okrajů skvrny ke středu, abyste předešli vytvoření kruhových stop nečistot.

Buďte trpěliví. Některé skvrny potřebují čas. Některé nemohou být z textilní podlahové krytiny vyčištěny vůbec, což je způsobeno rozdíly ve stavbě vlákn, barvivech, struktuře, povrchové úpravě, složení skvrny, době, po kterou skvrna na koberci zůstala apod.

- Pokud má vaše instituce rozlehlé plochy textilní podlahové krytiny, jistě by stálo za to zakoupit profesionální čistící soupravu a vycvičit několik zaměstnanců v jejím správném používání.
- Neměli byste se pokoušet sami experimentovat se složením čistícího prostředku. Vyberte běžný, bezpečný výrobek, který byl podroben odborným testům. Tyto prostředky byly vytvořeny tak, aby nebezpečí nevratného poškození koberce bylo co nejmenší. Na trhu je dostupných mnoho čističů skvrn. Každý je opatřen návodem k použití, který by měl být dodržen, zvláště varování o předběžném ověření stálosti barev. Všechny by měly být aplikovány opatrně, protože některé z nich při použití příliš velkého množství mohou zanechat lepkavá rezidua, která napomáhají k rychlejšímu zašpinění textilní podlahové krytiny.

Pozor: v případech, kdy je odstranění skvrny následováno vodným postřikem a vysušením, mohou být chemikálie užité pro odstranění skvrny vymyty z textilní podlahové krytiny během čištění.

2.6. Čistící roztoky pro odstraňování skvrn

Toto jsou nejčastěji používané čistící roztoky při odstraňování skvrn:

- Čistící roztok: smíchejte 1 lžičku detergentu, 1 lžičku octa (nejraději bez kuléru) s 0,5 litru vody
- Roztok pro suché čištění: použijte těkavé rozpouštědlo a aplikujte ho v malých dávkách na suchý koberec. Větší množství by mohlo poškodit výtuhu koberce. Nepoužívejte benzín, plyn do zapalovačů nebo tetrachlormethan.
- Enzymatický čistič: smíchejte 1 lžičku detergentu, 1 lžičku octa a 0,5 litru vody. Tkaninu do roztoku nenamáčejte, ani byste ji neměli příliš promočit. Nechte roztok před odstraněním působit na skvrnu po výrobcem doporučenou dobu. Vždy si nejprve prostudujte návod k použití výrobku.
- Odstraňovače skvrn od malby, oleje či mastnoty jsou dostupné u profesionálních čistících firem. Přebytek čističe opět může poškodit výtuhu koberce.
- Octový roztok: smíchejte 1 dcl octa (nejraději bez kuléru) s 2 dcl vody.

2.7. Podrobný návod k odstraňování skvrn

Ruční odstranění

Použijte lžičku nebo tupý nůž a odstraňte hrdky polotekutých látek nebo mastnoty a vysušte skvrnu papírovými ručníky či kapesníky. Větší množství rozlitých tekutin mohou být odstraněna houbičkou nebo vysavačem, umožňujícím nasávání kapalin. Začněte od vnějšího okraje skvrny a postupujte ke středu znečištěné oblasti. Při ručním odstraňování skvrnu nedřete a nepoužívejte kartáč, spíše se pokuste vysušovat a skvrny se dotýkat jen lehce. Po odstranění většiny rozlité látky navrstvěte na skvrnu papírové ručníky a ponechte je v kontaktu s povrchem pouze jejich vlastní vahou. Ručníky absorbují z povrchu většinu zbývajících vlhkostí. Tuto první pomoc je možno použít na všechny skvrny s výjimkou skvrn od nebezpečných chemikálií.

Předběžná zkouška

Vyzkoušejte odstraňovače skvrn na oblasti koberce, která není běžně vidět (např. na místě podlahové krytiny skrytém pod nebo za nábytkem). Naneste několik kapek roztoku a jemně otřete čistou, bílou utěrkou. Pokud se utěrka zbarví nebo se změní barva koberce, nepoužívejte tento čistič a přenechte další postup odborné firmě.

Skvrny neznámého původu

Pokud není možné původ skvrny identifikovat, zkuste určit ze vzhledu, příp. hmatem, zdali se jedná o olej, mastnotu nebo látku vodou rozpustnou. Pokud si nejste jisti, zahajte odstraňování skvrny prostředkem pro čištění za sucha. Naneste rozpouštědlo na bílou froté utěrku a lehkým poťukáváním se pokuste odstraňovat skvrnu od okraje ke středu. Nenanášejte tekutý detergent z lahve přímo na textilní podlahovou krytinu, mohli byste vytvořit skvrnu ještě větší. Použití příliš velkého množství prostředku na krytinu s vysokým vlasem by mohlo způsobit následné oddělení výtuhu. Přebytečné rozpouštědlo by navíc poškodilo či zničilo výtuhu z pěnové gumy nebo živice, která je součástí mnoha koberců či kobercových dlaždic.

Pokud je roztok účinný, froté utěrka absorbuje znečištění z povrchu. Pokud nedojde k odstranění nečistoty do několika minut, přerušete čištění a oblast vysušte. Poté naneste vodný roztok čističe na čisté a suché místo froté utěrky a aplikujte stejným způsobem, jako rozpouštědlo zmíněné výše. Po chvíli čištění by měl

být viditelný přenos půdních částic na utěrku. Pokud k němu nedochází, mělo by být použito látek, které působí na skvrnu chemicky.

Koncentrované tekuté chemické čističe na odstraňování skvrn organického původu jsou na trhu běžné, stejně jako enzymatické prášky na odstraňování skvrn bílkovinného původu (zvláště od jídla či způsobené zvířaty). Před čištěním těmito prostředky je vhodné oblast skvrny vysušit. Tekuté chemické čističe by měly být nanášeny na čistou froté utěrku tak, jak to již bylo popsáno výše u vodných roztoků a rozpouštědel. Čističe mohou být nanášeny rozprašovačem nebo přímo na skvrnu podle pokynů výrobce. Oblast ponechte zvlhčenou alespoň po dobu pěti minut. Je nezbytné odstranit přebytečný čistič vysušováním, nejraději střídavým přikládáním vlhkých a suchých kousků tkaniny.

Skvrny známého původu

Pokud je nečistota identifikována, je možné ji ve většině případů relativně snadno odstranit, pokud pečlivě dodržíte návod k použití na obalu čistícího prostředku. Pokud je nutné postupně použít více chemikálií, dodržte příslušný postup; vynechání jediné chemikálie řetězce může způsobit poškození některých vláken nevhodnou chemickou reakcí.

Pokud je prvotní odstranění nečistoty úspěšné, zvlhčete oblast skvrny, potom ji vysušte a potom práci přerušte. Nikdy nepoužívejte příliš velké množství tekutiny. K odstranění skvrn používejte pouze vhodné chemikálie, které mohou být absorbovány savým papírem, utěrkami apod. Nikdy nelijte odstraňovač skvrn přímo na znečištěné místo. K nanášení prostředku vždy používejte čistou, suchou tkaninu. Přílišné zvlhčení může vyluhovat některé látky z výztuhy, znesnadnit čištění a způsobit změny struktury textilní podlahové krytiny. Vždy ponechte dost času na vysušení a nikdy nepoužívejte rozpouštědla, pokud jste předtím použili vodu a oblast je stále vlhká. Existuje mnoho prostředků určených k odstraňování látek jako je fermez, lepidlo, malba či inkoust, a každý by měl být použit stejným způsobem jako výše zmíněné vodné roztoky či rozpouštědla.

Pokud si nejste jisti stálobarevností textilní podlahové krytiny, nejprve ji vyzkoušejte na oblasti běžně skryté nanesením chemikálie na bílý hadřík a lehkým poklepáním na skvrnu. Pokud se barva neuvolňuje, můžete pokračovat. Některá vlákna, zvláště vlněná a nylonová, červená, zelená a ostatní pestré odstíny mají tendenci barvu pouštět. Opatrně vyzkoušejte.

Specifické skvrny

Žvýkačka

Některé specifické látky jako je žvýkačka, vosk, dehet, rez a některé léky je velmi obtížné zcela odstranit bez použití zvláštních chemikálií či technologických postupů.

Žvýkačku je nejlépe odstranit zmrazením a opatrným odlámaním z vláken tupým nožem nebo lžící. Nepoužívejte látky rozpouštějící gumu, může dojít ke vzniku velmi lepkavého problému.

Rust

Rez je nejlépe odstranit běžnými komerčními odrezovači. Měly by být používány velmi opatrně, předejděte kontaktu s pokožkou, po odstranění nečistoty místo skvrny navlhčete a vysušte. Odrezovače mohou způsobit vážné poškození pokožky, proto si opatrně prostudujte návod k použití. Pokyny výrobce by měly být pečlivě dodrženy. Odrezovače mohou způsobit změnu barvy a proto nejdříve vyzkoušejte vlastnosti textilní podlahové krytiny tak, jak bylo popsáno výše. Odrezovač by neměl být použit na suchý koberec.

Skvrny od dusičanu stříbrného

Skvrny způsobené ukápnutím látek obsahujících dusičnan stříbrný (jód, fotografické vývojky a některé léky) jsou nejlépe odstranitelné za použití specializovaných čističů skvrn za vlhka. Tyto čističe se liší od dříve popsaných, protože jsou obvykle nanášeny z lahvičky kapátkem. Je vhodné použít i jemného mechanického čištění jemným kartáčkem či špachtlí a následné zvlhčení vodou. Na závěr vysušte.

Moč

Skvrny od lidské i zvířecí moči mohou být odstraněny z mnohých vláken pouze při včasném zásahu po znečištění, a to chemikáliemi speciálně vyrobenými pro tento druh znečištění. Mnohé barvené koberce ovšem i tak utrpí ztrátu barevnosti, protože moč má bělicí účinky.

Návod k údržbě koberců odolných proti bělidlům

Pokud se vyskytne velmi odolná skvrna, například způsobená rozlitou kávou, postačí ji opláchnout co nejdříve houbičkou namočenou ve třech dílech vody a jednom dílu bělicího prostředku. Tento roztok nechte působit po dobu 30 minut. Potom koberec důkladně omyjte vodou a jemně osušte nebo vysajte vysavačem. Celý proces podle potřeby opakujte.

Pozor: Při použití bělidel buďte opatrní, ne každý koberec je proti nim odolný. Proto si vždy ověřte vlastnosti koberce:

- Koberec by měl být vhodný pro tento způsob čištění
- Pokud je látka nedostatečně opláchnuta, je celý postup špatný a způsobí vážné poškození koberce.

2.8. Další důležitá upozornění

Pravidla bezpečnosti

Berte informace a případná varování na obalu čistícího prostředku vážně. Prostředky vzájemně nemíchejte. Osobní bezpečnost je velmi důležitá. Jednotlivé čistící prostředky mohou při smísení ovlivnit negativně své vlastnosti.

Příznaky znečištění

Výrazný hnědý kruh na okraji povrchu čistěného koberce ukazuje, že koberec potřebuje důkladné vyčištění. Kruh v barvě skvrny znamená, že čištění by mělo být zopakováno. Zvláště důležité je pečlivé provlhčení: pod vrstvou vláken a primární výztuže může stále být nějaký čistící prostředek. Pěnová vrstva nebo sekundární výztuha může působit jako houba; potom by mohlo být velmi obtížné se čistícím prostředkem zbavit. Tento jev nazýváme „kapilární soudržnost“.

3. Problémy s odstraňováním skvrn

3.1. Ovlivnění faktorů ovlivňujících odstraňování skvrn

Faktory ovlivňující odstraňování skvrn jsou:

- Vybraná procedura odstranění skvrn (špatný výběr čistícího prostředku může způsobit nevratné poškození koberce)
- Látka, která způsobila znečištění
- Stáří skvrny (čím starší, tím nesnadnější je její odstranění)
- Teplota rozlité látky (skvrny způsobené horkou kávou jsou náročnější na odstranění než skvrny od kávy studené)
- Kvalita koberce (barvený povrchově nebo v lázni)
- Struktura koberce (otevřená nebo hustá)

Upozornění: Mnohé tradiční sady čistících prostředků mají dosti komplikované složení. Nevýhody a nebezpečí jsou zřejmé:

- Může být zvolen špatný čistící prostředek
- Účinnost sad po určitém čase klesá

3.2. Problémy způsobené nevhodným druhem čistícího prostředku

- Skvrny se mohou opět objevit z důvodu odpařování, přílišného množství čistícího prostředku nebo kapilární soudržnosti
- Skvrny se mohou zvětšovat
- Koberce se mohou zacuchat
- Koberce ztrácejí barvu

4. Údržbové programy

4.1. Hlavní cíle čištění koberců

Cílem čištění koberců je zbavení pŕdních částic a skvrn. Čištění má tyto hlavní aspekty:

- Uvolnění špíny a hlíny současným kartáčováním a vysáváním vysavačem
- Shromáždění špíny a pŕdních částic
- Spojení příp. rozpuštění špíny a pŕdních částic
- Odstranění uvolněné špíny a pŕdy společně s čistícím prostředkem

Tyto aspekty mají několik nevýhod:

- Uvolnění špíny a pŕdy je úspěšné pouze na povrchu koberce, příp. jen v nejvyšší vrstvě vlasu.
- Spojení uvolněné špíny a pŕdy je nejlépe dosaženo při mokřém čištění
- Zvláště odstranění hlíny spojené s čistícím prostředkem je slabinou této metody: většina rozpuštěné či vázané pŕdy a čistící prostředek zůstávají uvnitř koberce. To vede k opětovnému znečištění pomocí odpařování a kapilarity uvnitř koberce, tzv. knotování. Díky tomu navíc může dojít k oddělení primární i sekundární výztuhy koberce.

Dalším aspektem spojeným s čištěním je hodnota pH konkrétního koberce. pH většiny koberců se pohybuje kolem 6,5. Problémem většiny metod čištění je to, že porušují tuto typickou hodnotu pH koberců.

To může vést k:

- Odbarvení koberce
- Poškození povrchové struktury koberce a zvýšení jeho citlivosti na zašpinění hlinou. Všechny aspekty čištění zmíněné výše mohou vést k nutnosti koberec vyměnit dřívě, než je opotřebován.

4.2. Plánování údržbového programu

Hlavní důraz při programu údržby by měl být položen na specifikace spojené s provozní náročností a mírou znečištění. Např. kanceláře, restaurace, jídelny a společenské místnosti jsou prostory, kde nechtěně polití, skvrny a dokonce i kouř přispívají k celkovému znečištění. Je proto třeba ustanovit pravidelné procedury, aby se k problémům vždy přistoupilo co nejdříve. Ať už se jedná o jakýkoliv druh instalace je nezbytné celý systém připravit na řešení možného znečištění a vytvořit program údržby. Textilní podlahové krytiny slouží nejlépe pokud je jim dána příslušná péče a pozornost. Nerespektování základních pravidel dobré péče a špatný výběr systému údržby vede k drastickému snížení životnosti textilní podlahové krytiny. Naprosto nezbytnými jsou v účinném programu údržby dva prvky: každodenní procedury a pravidelné (povrchové či opravné) čištění.

4.3. Každodenní procedury

Ne méně než 85 % veškeré půdy je suchých. Proto je každodenní vysávání nutné pro odstranění prachu z koberce, který se při použití sešlapává a vysáváním se výška vlasu obnovuje. Doporučujeme vysávat střídavě podél a napříč. Místa kolem nábytku by měla být čištěna s vyšší péčí, protože právě zde se prach hromadí. Vysáváním při použití několika cyklů dojde k odstranění volných půdních částic.

Ideální řešením je vysavač s kartáčem: díky mechanickému kartáčování se vrchní vlákna obnovují a dokonce i hlína z nejspodnějších částí může být uvolněna.

Argumenty pro omezení používání kartáčových vysavačů již dnes neplatí, protože obsahují mnoho doplňků. Navíc byla poslední dobou věnována pozornost jejich ergonomii; jejich použití je výrazně snazší a jejich hmotnost se snížila.

Upozornění: Mnoho problémů s kartáčovými vysavači je způsobeno špatným typem sběrače nečistot. Kvalitní přístroj má papírový sběrný sáček plněný svrchu. Tak se předchází ucpání, objem sáčku je plně využit a síla sání je konstantní.

Pro některé typy koberců, např. některé smyčkové koberce nebo kobercové dlaždice s vysokým vlasem, jsou doporučeny vysavače bez kartáčů s jemným nástavcem.

4.4. Pravidelné (povrchové či opravné) čištění

Pravidelné čištění zahrnuje každodenní, pravidelné, plně obnovující programy, které pomohou dodat textilní podlahové krytině ten nejlepší vzhled. Nejčastěji používané metody jsou čištění práškem, suchou pěnou, postřikem vlhkým šampónem a mokré čištění. Přes pravidelné vysávání se nejfrekventovanější cesty na koberci stávají po jisté době viditelnými. Tyto cesty se projevují stále více, protože běžný provoz je na nich mnohem frekventovanější a koberec se špiní mnohem více než v oblastech bez provozu. Pokud se tyto trasy projeví přes pravidelné vysávání, pak je doporučeno specifické čištění. Špína je odstraněna a sešlapaná vlákna jsou obnovena.

5. Vybavení a metody údržby

5.1. Všeobecná ustanovení

Metody údržby textilních podlahových krytin mohou být rozděleny takto:

- Každodenní
- Pravidelné
- Kompletní renovace

Odstraňování skvrn je samozřejmě také součástí údržby, ale o tom již bylo pojednáno dřívě. V této kapitole se zaměříme pouze na metody a vybavení používané v údržbovém programu.

5.2. Každodenní

Vybavení

Nejdůležitější částí vybavy je vysavač s otáčejícím se válcovitým kartáčem, jak již bylo zmíněno dřívě. Vysavač s kartáčem je spolehlivé zařízení, které používá hustý válcovitý kartáč v součinnosti se silným podtlakem, upravuje vlas textilní podlahové krytiny a zároveň odstraňuje půdní částice. Vysavače tohoto typu jsou účinné v zátěžových oblastech. Pozornost by měla být věnována nastavení výšky kartáče. Ačkoli je tento přístroj dražší než standardní typ vysavače, jeho efektivita a trvanlivost ho činí důležitou částí programu údržby.

Údržba vysavače

Vestavěné kartáče čistícího stroje by měly být vyčištěny od nití, chlupů a vláken, které zahlcují štětiny a namotávají se na kartáč. Špatně udržované nebo opotřebené kartáče nebudou dobře fungovat. Je důležité, aby byl vysavač účinný a dobře udržovaný. Účinnost podtlaku je výrazně redukována a může dojít k poškození přístroje, pokud je sáček či kontejner více než z poloviny plný a nebo jsou zanesené filtry. Proto musí být měněny či vyprazdňovány pravidelně, aby byla zajištěna spolehlivá funkce.

5.3. Pravidelné

Rozprašování jako základní metoda obnovení

Čištění povrchu je rychlou a relativně levnou metodou obnovení vzhledu textilních podlahových krytin. Znečištění půdou je obvykle omezeno na povrch koberce. Tato technika je velmi dobře použitelná v zátěžových oblastech jako jsou výtahy a průchody. Při správném provedení by měla být textilní podlahová krytina suchá během jedné hodiny. Metoda rozprašování je základní metodou obnovení, používanou v zátěžových oblastech.

Činnosti

Po důkladném vysátí textilní podlahové krytiny je čistící roztok detergentu rozprášen na povrch koberce. Roztok je potom vnesen do povrchu za použití mechanického válcovitého kartáče. Díky činnosti detergentu se povrchové půdní částice uvolňují z vláken a vytvoří suspenzi. Vlhkost se vypařuje a zbývá vysušená půda, která je odstraněna druhým vysátím. Roztok by měl mít dostatek času na vyschnutí v drolivý prášek, aby se předešlo opětovnému znečištění.

Práškové čištění

Při práškovém čištění je používán impregnovaný prášek, který je rozprášen po povrchu koberce ručně nebo speciálním rozprašovačem. Prášek je potom vpraven kartáčem do povrchu. Po určité době, která závisí na typu výrobku, je prášek odstraněn vysavačem s rotačními kartáči společně s absorbovanou a uvolněnou zeminou.

Složení prášku

Složení suchého prášku je obvykle založeno na relativně hrubých částicích, impregnovaných buď organickými rozpouštědly (rozpuštěnými ve vodě i rozpouštědlech), syntetickými detergenty, emulgátory a často i malým množstvím vody. Také mohou obsahovat stopy látek odstraňujících pachy.

Čistící účinek prášku

Čistící účinek prášku závisí na rychlém uvolnění rozpouštědel, detergentů či vody z prášku do čistěného povrchu. Prášek se rozpadá a absorbuje zeminu a připravuje tak vhodné podmínky pro druhé vysávání.

Upozornění: neaplikujte práškový čistič na vlněné (80/20) koberce, nebo na koberce s vysokým či zkrouceným vlasem.

Příprava na práškové čištění

Při přípravě práškového čištění jsou nezbytné tyto kroky:

- Účinné vysávání pro odstranění zeminy z povrchu před čištěním práškem
- Předcházející odstranění skvrn nebo rozprášení, které se podílejí na činnosti prášku. Čistič skvrn na bázi rozpouštědel by měl být použit přednostně, přestože jednotliví výrobci mohou doporučovat specifické výrobky. Jejich doporučení by mělo být dodrženo.
- Aplikujte odstraňovač skvrn a rozprašovače jen v malém množství. Příliš mnoho rozpouštědla by mohlo zpomalit nebo dokonce znemožnit čistící účinek prášku.

Samotné čištění práškem

- Naneste prášek rovnoměrně na povrch, který má být čištěn
- Předejděte vzniku ostrých přechodů mezi čištěnými a nečištěnými plochami
- Vnesete prášek do povrchu pomocí kartáčovacího stroje
- Existuje mnoho typů kartáčů; nepoužívejte příliš tvrdé, protože mohou poškodit vlas koberce
- U menších skvrn může být prášek nanesen pomocí ručního kartáče
- Nechte zcela zaschnout
- Odstraňte prášek účinným (kartáčovým) vysavačem
- Čistěte oblast jedním směrem, potom kolmo; k úplnému odstranění z povrchu koberce by mělo dojít během několika opakování.
- Koberec dobře prohlédněte, abyste se ujistili, že byl odstraněn všechn viditelný prášek; prášek ponechaný v povrchu bude zeminu absorbovat a s ní i zapáchající materiály

Práškové čištění a odstraňování skvrn

Metoda práškového čištění může být použita také pro odstraňování skvrna těžkého znečištění zeminou. Pokud tato výše zmíněná metoda není účinná a skvrna zůstává, je možno pokračovat takto:

- Rozprašte zásaditou látku v roztoku na skvrnu

- Naneste prášek rovnoměrně na skvrnu
- Vnešte kartáčovacím strojem ze všech směrů
- Nechte prášek vyschnout a pečlivě vysajte.

Práškové čištění a kapilarita

Za účelem odstraňování skvrn je možno využít kapilárních vlastností koberců:

- Posypte plnou hrstí prášku skvrnu a vykartáčujte
- Naneste novou vrstvu prášku a stlačte ji dolů
- Nechte prášek vyschnout a vysajte tak, aby byl odstraněn všechen viditelný prášek

Kompletní renovace

Všeobecná ustanovení

Metoda rozprašování a vysávání (mokré čištění) funguje na základě vymývání zeminy z vláken povrchu textilní podlahové krytiny řízeným proudem roztoku detergentu (nebo horké vody) aplikovaným pod tlakem. Půdní částice jsou uvolněny a odneseny proudem čistícího roztoku, s nímž jsou společně shromažďovány díky podtlaku v samostatném zásobníku.

Vybavení

Součástí zařízení by měl být válcovitý nebo vibrační kartáč. Odstraňování vlhkosti se u jednotlivých výrobků liší podle účinnosti podtlakové jednotky a podle typu použitých nástavců. Účinnost také závisí na použitém systému, absorpci a hustotě povrchového vlákna a schopnostech pracovníka.

Upozornění: Použití tohoto vybavení vyžaduje příslušné vzdělání a zařízení by mělo být používáno pouze vycvičenými a poučenými pracovníky.

Bezpečnostní opatření

Očistěte okraje a hrany větších částí nábytku a umístěte pod ně plastické podložky. Aplikujte příslušný odstraňovač skvrn na viditelná znečištění podle návodu výrobce. Opláchněte nebo osušte houbičkou přebytečné chemikálie poté, co látka začala působit.

Naplňte tlakový rozprašovač připraveným rozprašovacím roztokem. Naplňte nádržku sacího přístroje vodou s obsahem vhodného čistícího roztoku. Dle potřeby je možno použít horkou vodu (60 – 65°C).

Rozprašte roztok v průchodech a silně zašpiněných oblastech, následujte návod pro rozprašování před vysáváním. Pro dosažení nejlepšího výsledku by měl být čistič v průchodech vnesen do povrchu kartáčem.

Upozornění: Vysoké pH zásaditých detergentů může zničit 100% vlněná vlákna i 80/20 směsné příze vlny a polyamidu.

Postup při mokrému čištění

Následující kroky jsou pro mokré čištění nezbytné:

- Dodržujte pozorně návod k použití konkrétního přístroje a jeho doplňků. Čištění začněte tahem sací hubice nebo hadice vzad napříč textilní podlahovou krytinou pomalým a rovnoměrným způsobem. Tvořte souběžné pásy a tam, kde je to vhodné, postupujte proti směru opotřebovaných vláken, např. v poškozených místech. Pro dosažení dobrého výsledku použijte pouze vhodné čistící roztoky. Vyvarujte se přílišného zvlhčení, zvláště u koberců s otevřenou strukturou a porézními či zpola porézními výztuhami. Čistěte pokud možno v rovných liniích a každý tah překryjte alespoň třetinou sací hubice, abyste předešli vytvoření ztelných linií. To je zvláště důležité u silně znečištěných podlahových krytin, kde má zemina tendenci se hromadit v blízkosti okrajů sací hubice. Postupujte směrem ke vchodu.

Upozornění: Jak bylo zmíněno výše: zvolte správný druh kartáče (měkký, střední nebo tvrdý) v závislosti na typu koberce, v opačném případě kartáč poničí vlas.

- Vzápětí po každém cyklu proveďte v tomtéž prostoru cyklus další, a to bez detergentu, ale se zapnutým sáním. To sníží množství vlhkosti zbývající na povrchu a urychlí proces sušení.
- Použití sací hubice s rotačním kartáčem zlepšuje čištění a zajišťuje odstranění zeminy z povrchové struktury vlasu.

Zcela jistě bude výhodné u hustých a pevně tkaných povrchů. Zvláštní pozornost by měla být věnována prevenci změny směru vláken vlasu nebo zvlhčení výztuže či podložní vrstvy.

- Sání by mělo být opakováno na místech, kde viditelná vrstva půdních částic nebyla odstraněna po jednom přejetí hubicí. Omezte množství použitého roztoku. Jeden cyklus navíc pouze za použití sání je obvykle nezbytný ke snížení vlhkosti povrchu.
- Hrany, rohy a místa pod pevně připevněným nábytkem by měla být očištěna buď ručně, nebo za použití ruční sací hubice, např. koncovky pro čištění čalounění připevněné k hadici vedoucí ze sací jednotky.

- Zkontrolujte a opakujte buď odstranění skvrn nebo mokré čištění v místech, kde není textilní podlahová krytina viditelně čistá. Opět: vyvarujte se přílišnému zvlhčení a zajistěte adekvátní sání po opětovném čištění, abyste se zbavili co největšího množství vody.

Čemu věnovat pozornost při použití sací hubice

- Vždy vysajte co největší množství vlhkosti
- Zjistěte, jaké existují druhy vláken, např. jaké mají vlastnosti při zadržování vlhkosti
- Nespěchejte; snažte se vysát všechnu rozprášenou vlhkost
- Před zahájením provozu se ujistěte, že je textilní podlahová krytina zcela suchá

Poznámka: Je důležité, aby bylo odstraněno co největší množství zbytkové vody a aby byl koberec před zahájením provozu suchý. Pokud je provoz zahájen před dostatečným vysušením, zemina a prach z bot způsobí rychlé opětovné zašpinění. Silný provoz může poškodit vlákna koberce a vyšlapaná místa se stanou znatelnějšími.

Po skončení mokrého čištění

Po skončení čištění koberce dbejte na toto:

- Když je koberec zcela suchý, vyjměte plastické podložky zpod nohou nábytku
- Koberec pečlivě vysajte
- Vykartáčujte vlas ve směru položení vláken
- Opět zkontrolujte a opravte všechna nedostatečně vyčištěná místa

6. Údržba koberců (dlaždic) vyztužených tkaninou

6.1. Čištění při předání budovy

V závislosti na stupni znečištění by měly být koberce vyztužené tkaninou být vyčištěny při předání budov za použití suchého či mokrého čištění. Skvrny mohou být čištěny individuálně. Suché čištění poskytuje tyto výhody:

- Koberec není provlhčován
- Není třeba času pro vysušení a podlaha může být okamžitě používána
- Nehrozí přílišné zvlhčení či sražení
- Během provozu může být tato metoda použita jako forma intenzivního čištění pro koberce vyztužené pevnou tkaninou

Poznámka: Mokré čištění je zvláště vhodné pro koberce vyztužené měkkou tkaninou nebo dlaždice s vysokým vlasem. Suché čištění je vhodné pro produkty vyztužené pevnou tkaninou.

6.2. Odstraňování skvrn

Kvalitní údržba zakázkových koberců vyztužených pevnou tkaninou a kobercových dlaždic začíná odstraněním skvrn. Vlákna jsou navržena tak, aby umožnila odstranění téměř jakýchkoliv skvrn. Čerstvé skvrny mohou být ovšem odstraněny nejlépe a nejsnadněji. Postupujte takto:

- Použijte lžíci k odstranění mastných, tekutých nebo hustých látek. Postupujte od okrajů ke středu.
- Zbytek znečišťující látky odstraňte přitlačením čisté bílé bavlněné utěrky nebo bílého papírového kapesníku na skvrnu. Odstraňte skvrnu kouskem tkaniny nebo houbičkou se studenou vodou. Opět: postupujte od okraje ke středu skvrny. Opakujte až do zmizení skvrny.
- Opláchněte čistou vodou. Vysajte přebytečnou vlhkost bílým papírovým ručníkem.
- Zakryjte čištěné místo koberce vrstvou papírových utěrek, které zatížíte lehkým předmětem a nechte místo zcela vyschnout.
- Zakončete vysátím vysavačem.

První pomoc při odstraňování skvrn

Abyste odstranili skvrny co nejdříve, mějte vždy po ruce tyto prostředky:

- Neutrální (max. pH=8) krystalizující pěnu na koberce (jedna lžice na 1 l vody)
- Čistý, čirý ocet (dvě lžice na 1 l vody)
- Čistý amoniak pro domácnost (dvě lžice na 1 l vody)
- Rozpouštědlo (např. benzín) nebo odstraňovač skvrn
- Ethanol (96%) nebo methylalkohol
- Mrazící sprej pro zmrazení žvýkačky a k odstranění skvrn po ní

Upozornění: nikdy nepoužívejte čisticí prostředky obsahující bělidlo. Při použití benzínu nebo alkoholu na kobercové dlaždice buďte opatrní. Nanášejte pouze hadříkem; nikdy nelijte přímo na koberec.

6.3. Každodenní údržbové čištění

Správný typ údržbového čištění není rozhodující pouze pro čistotu koberce, ale podílí se na celkové hodnotě koberce. Koberec by měl být čištěn denně pomocí účinného vysavače s otočnými kartáči. Přestože je vysávání technicky jednoduché, je nutno dodržet některá pravidla:

- Vysavač musí být vhodný pro textilní podlahové krytiny a výška kartáčů musí být správně nastavena
- Vysavač by neměl být po povrchu koberce posunován příliš rychle, protože sání by pak bylo neúčinné
- Nejjistějším postupem je vysávat dvakrát, např. jednou podél a jednou kolmo, aby bylo dosaženo optimálního efektu
- Sání je neúčinnější pokud je sáček prázdný a prachový filtr byl vyčištěn či vyměněn

6.4. Intenzivní čištění

Kromě každodenního čištění vyžaduje zakázkový koberec intenzivní čištění v pravidelných intervalech v závislosti na stupni znečištění. Intenzivní čištění je třeba tehdy, pokud je koberec znečištěn na velké ploše. Pomocí intenzivního čištění je dosaženo nejlepšího odstranění půdních částic, obnovení původních vlastností koberce i pěkného vzhledu.

Frekvence intenzivního čištění závisí na typu údržbového programu. Časté čištění vhodným prostředkem a správným vybavením zakázkové koberce vyztužené tkaninou nepoškodí.

Intenzivní čištění by mělo být prováděno profesionály správnými čistícími technikami přístroji a materiály odpovídajícími moderním požadavkům i stavu koberce. Profesionálové si budou vědět rady kterou z metod a způsobů čištění vybrat tak, aby vyhověli požadavkům instalované krytiny.

6.4.1 Intenzivní čištění kobercových dlaždic vyztužených tkaninou

Postupujte podle metody popsané výše jako mokré čištění. Tato metoda je vhodná pouze pro kobercové dlaždice s vysokým vlasem.

6.4.2 Intenzivní čištění lepených kobercových dlaždic vyztužených tkaninou

Doporučený postup intenzivního čištění zakázkových koberců vyztužených tkaninou je pomocí vlhčené přírodní celulózy nebo granulátu. Nejprve velmi jemně rozprašte na koberec látku, která rozpouští zeminu a masnotu. Potom aplikujte mírně navlhčenou přírodní celulózu nebo granulát. Vpravte je protisměrně rotujícím kartáčovým strojem a nechte 20 – 30 minut působit. Po vyschnutí celulóza může být odstraněna kartáčovým vysavačem. Poté může být koberec okamžitě používán.

Poznámka: tyto čistící prostředky neobsahují jedovaté sloučeniny a z 90 % jsou biologicky odbouratelné.